

KALKMALERIET I ALSTED KIRKE

BAGGRUNDSTEKST 8

I gennem tiden har engle inspireret til andre englelignende væsener, som man kan møde i kirken. I dette kalkmaleri fra Alsted Kirke, er der både englelignende væsener og rigtige engle, og som noget ganske særligt er englen Rafael med, hvilket er et meget sjældent syn i danske kalkmalerier.

På kalkmaleriet ser man den majestætiske Jesus, også kaldet Majestas Domini, der er en fremstilling af Jesus Kristus som hersker. Ud over at blive fremstillet som Majestas Domini, fremstilles Jesus også som Lux Mundi (Verdens Lys), der løfter sin højre hånd i en velsignende gestus over kirkerummet. Kalkmaleriet skal være et billede på al Guds herlighed, med den himmelfarende Kristus på sin himmelske trone. Fremstillingen viser ham siddende på en tronstol i en mandorla (ring i forskellige farver), med livsbogen i hænderne og fødderne solidt plantet på jordkuglen. Han er omgivet af de fire vingede livsvæsener, som er blevet symbol på de fire evangelister, med hver deres evangelium i hånden. I kristen kunst og i kalkmalerier har hver af de fire evangelister deres eget symbol: Johannes har ørnen, Lukas har en bevinget okse, Markus en bevinget løve og Matthæus har et bevinget menneske. Der er derfor ikke tale om engle, men evangelisternes symboler. Evangelisterne er meget vigtige for kristendommen, da det er dem, der beretter om Jesus' liv, død og opstandelse i Det Nye Testamente.

I venstre side af kalkmaleriet ser man desuden Jesus' mor Maria og ærkeenglen Rafael, og i højre side ser man apostlen Johannes og ærkeenglen Michael. De to ærkeengle er afbilledet med en rund genstand i den ene hånd, hvilket ofte ses i kalkmalerier. Det er et tegn på, at de er ærkeengle, når de bærer denne attribut.

Ærkeenglen Michael var også kendt for at være Domsengel i middelalderen. Man forestillede sig, at det var ham, der vejede sjælen, når man var død.

Ærkeenglen Rafael hjælper og trøster mennesker med fysisk eller psykisk smerte. Hans navn betyder 'helbreder' på hebræisk, og i middelalderen mente man også at han kunne helbrede og bekæmpe faldne engle (fx satan).

Ærkeengle er allesammen Guds hjælpere og de står ved hans trone og bevogter verden. Både Michael og Rafael er blandt de mest berømte og er derfor med på maleriet.

Frisen under figurerne er til pynt og kaldes Hejrefrisen, fordi den består af helgenbilleder og blomstermotiver i firkantede felter omgivet af fintmalede hejrer.

Kalkmaleriet er udført i tiden frem til 1200 af Jørlundeværkstedet, som var et af de malerværksteder med kirkekunstnere, der hørte til Hvideslægtens foretrukne. Det var dog først i 1892 at kalkmaleriet blev fundet og restaureret.

Kalkmaleriet med dets motiv er knyttet til den tidlige middelalders syn på Dommedag. Dvs. den dag hvor mennesket skulle stilles for den himmelske domstol og dømmes ved verdens undergang. Her vil de troende blive frikendt af Jesus og komme i Himmelen, mens de andre ville være fortabte og ende i Helvede.

Bogen, som Jesus sidder med, kan være en reference til Livsbogen. Det er den bog, man mente, menneskenes gode og onde gerninger blev skrevet op i. Men det kan også være en reference til livets bog (Johannes Åbenbaring kapitel 13, vers 8), hvor det er Jesus' gerninger, der er skrevet op.

I dag tror de fleste kristne ikke på, at Jesus dømmes og sorterer mennesker på Dommedag, men det var en udbredt tro i middelalderen, hvor kalkmaleriet blev malet.